

Pirkanmaan viljelijätukikoulutus 2024

**Ympäristösopimukset,
luomusitoumukset ja
luomutuotannon valvonta**

17.4.2024

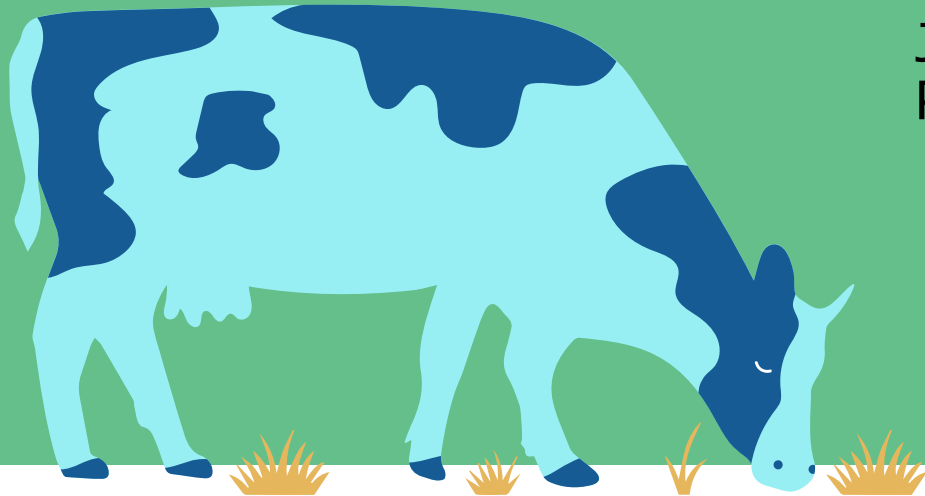
Ohjelma

- Klo 9.30–11.15 Ympäristösopimukset
- Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus
  - Kosteikot
- Klo 11.15–12.00 Lounastauko
- Klo 12.00–14.00 Luomusitoumukset ja luomutuotannon valvonta

Ympäristösopimukset

Jenna Unnaslahti
Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Haettavissa olevat sopimukset ja lisäalat 2024

- Uusia maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuksia ja kosteikkojen hoitosopimuksia voi hakea,
  - jos tilalla ei ole voimassa olevaa vastaavaa sopimusta,
  - tuenhakijaa koskevat vaatimukset täyttyvät ja
  - sopimukseen haettava ala täyttää sopimuksen vaatimukset.
- Jos tilalla on voimassa oleva sopimus, voi sopimukseen hakea lisäalaa.
  - Lisäalan on täytettävä sopimuksen vaatimukset.
- Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuslohkoille voi hakea kunnostustoimenpiteitä, jos ehdot täyttyvät.
  - Aitaus- tai petoaitaustoimenpide
  - Kunnostusraivaustoimenpide
  - Huom! Mukautettuihin sopimuksiin ei voi hakea kunnostustoimenpiteitä.

Tarkennukset sopimusehtoihin 1/2

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus:

- Hoitosuunnitelman mukainen **laidunnus tai niitto ja niittojätteen korjuu on tehtävä sopimusvuonna viimeistään 15 päivänä syyskuuta.**
- Aitaamistoimenpiteen tarkennus:
  - Vesistön puoleisia lohkon reunoja ei tarvitse aidata.
  - Aidan on oltava kiinteä aita, joka koostuu tolpista ja vähintään kahdesta langasta tai verkosta ja sen on oltava koko sopimuskauden kestävä.

Tarkennukset sopimusehtoihin 2/2

- Petoaitatoimenpiteen tarkennus:
  - Petoaidan on oltava riistakeskuksen ohjeiden mukainen.
  - Riistakeskuksen ohjeet löytyvät julkaisusta [Petovahinkojen ennaltaehkäisyopas alkutuotantotilallisille \(pdf\)](#).
  - Peruskunnostusraivauksen saa toteuttaa seuraavan kalenterivuoden 30. päivään huhtikuuta mennessä.
- Aitaus- tai petoaitaus tulee olla valmis vuoden loppuun (31.12.) mennessä (ei muutosta).

Kosteikkojen hoitosopimus

- Hoitosuunnitelmaan vaaditaan jatkossa rakennepiirustus kosteikosta.

Tarkennukset: Valtioneuvoston asetus ympäristökorvauksesta (Vna 78/2023)

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus

Sopimuksen tavoite

- Luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämisen ja tämän suuntauksen kääntämisen sekä ekosysteemipalvelujen edistäminen sekä elinympäristöjen ja maisemien säilyttäminen

Kuvassa monimuotoinen sopimusalue. Aluskasvillisuus ruoho- ja heinävaltainen, paljon niittykasveja, katajia, puustoa monilajisesti

Sopimukseen hyväksyttävät alat

- Sopimuslohkon tulee olla **laiduntamalla tai niittämällä hoidettava** pellon ulkopuolinen ala, joka on:
  - perinnebiotooppi,
  - luonnonlaidun,
  - luontoarvoiltaan monimuotoinen tai maisemaltaan merkittävä peltojen reuna-alue (max. 20 m tai 40 m leveä) tai peltoalueiden metsäsaareke (max. 1 ha) tai
  - maatalousympäristön muinaismuistokohde, kulttuuriperinnön hoitokohde tai uhanalaisen lajiston säilymistä edistävä kohde

Kuva: Jenna Unnaslahti, Pirkanmaan ELY-keskus

Perinnebiotooppi

- Kallioketo, keto, niitty, rantaniitty, lehdesniitty, hakamaa tai metsälaidun, joilla on nähtävissä selviä merkkejä laidunhistoriasta
- Arvokas perinnebiotooppi on ala, joka on perinnebiotooppien inventoinnissa vuosina 2016–2022 määritelty maakunnallisesti (M) tai valtakunnallisesti (V) arvokkaaksi perinnebiotoopiksi

Kuva: Jenna Unnaslahti, Pirkanmaan ELY-keskus

Kuvan perinnebiotooppi; metsälaidun: Monilajinen (myös lahottajasieni havaittavissa), katajaa, lahopuuta, eli puusto ei ole taloudellisesti hyvää/kannattavaa. Ruoho- ja heinäkasvillisuutta, aukkoja.

Luonnonlaitumet

- **Sijaittavat maatalousympäristöön kuuluvassa maisemakokonaisuudessa** ja sillä on oltava muusta ympäristöstä erottuvia **luonto- tai maisema-arvoja**, joita voidaan edistää hoidolla.
- **Pellon ulkopuolinen laidun**, jota käytetään karjan rehuntuottoon (mutta ei luokitella perinnebiotoopiksi ainakaan tässä vaiheessa).
- **Reunavyöhykkeet** (lähtökohtaisesti enintään 20 m leveitä):
  - Pellon ja metsän välinen alue
  - Pellon ja tien välinen alue (erityisestä syystä enintään 40 m leveä)
  - Pellon ja vesistön välinen alue (erityisestä syystä enintään 40 m leveä)
- **Peltoalueen metsäsaareke** (enintään 1 ha)

Kuvassa pellon ulkopuolinen laidun, monilajinen puusto, ruoho- ja heinävaltainen, pellon ja vesistön välinen alue.

Sopimukseen ei hyväksytä

- Aloja, joilla ei ole selviää monimuotoisuus- tai maisema-arvoja (esim. metsätalouuskäytössä olevat tai lajistoltaan yksipuoliset metsät, pihanurmikot, puistot, puutarhat, laajat yhtenäiset avokalliot).
- Aloja, joita hoidetaan jo jonkin toisen rahoituslähteen tuella tai toisesta rahoituslähteestä olevat kunnostustoimenpiteet ovat vielä kesken 1.5. (esim. Helmi-ohjelman tuki).
- Vain pelkästään raivaamalla tai aitaamalla hoidettavia alueita.

Sopimuksen yleisiä edellytyksiä

- Hakijan on oltava viljelijä (alaikäraja 18 vuotta, harjoitettava maataloustoimintaa) tai rekisteröity yhdistys (tilatunnus vaaditaan).
- **Sopimuskausi on viisi (5) vuotta**
  - Sopimuskausi ja -vuosi **alkaa aina 1.5.(2024)**.
  - Sopimuskausi ja -vuosi päättyy **30.4.(2029)**.
- Sopimukseen haettavan alan on **oltava hakijan hallinnassa koko sopimuskausi**.
  - Tarvittaessa oltava vähintään koko sopimuskauden mittainen **vuokrasopimus** (käyttö- tai laidunnussopimus ei riitä)
  - Tarkistakaa **kiinteistörajat!** (Vipun Kiinteistörajat –karttatasoa on hyvä käyttää apuna)
- Sopimukseen haettavan alan on oltava **yhteensä vähintään 0,30 ha**. Ala voi koostua useasta peruslohkosta (peruslohkot piirrettävä Vipu-palvelussa).
- Sopimusta **haetaan sähköisesti Vipu-palvelussa**.
- **Maksua on haettava joka vuosi peltotukihaun yhteydessä**, jotta sopimus pysyy voimassa.

Tukitasot

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus

Hoito (valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltu perinnebiotooppi)	610 €/ha/v
Hoito (paikallisesti arvokkaat perinnebiotoopit, luonnonlaitumet)	460 €/ha/v
Kunnostusraivaus (ei tarkoita ylläpitöraivausta, kertaluonteinen korvaus)	450 €/ha
Aitaaminen (pysyvä aita, kertaluonteinen korvaus)	1 500 €/ha
Petoaita (kertaluonteinen korvaus)	2 400 €/ha

Hoidon tavoitteet

- Tavanomaista arvokkaampien **maatalouden luonto- tai maisema-arvojen säilyttäminen ja edistäminen**
- Perinnebiotoopin ja uhanalaisen lajin esiintymän hoidon tulee olla **eduksi** alueen **maatalousluonnon monimuotoisuudelle**
- Muilla kohteilla myös maiseman hoito voi olla tavoitteena (luonnonlaitumet)

Kuvan metsälaitumella laidunnuksen jäljet ovat hyvin nähtävissä; jopa isojen kuusten alaoksat puuttuvat, ”alaosasta näkee läpi”. Aluskasvillisuus ruoho- ja heinäkasveja. Valoisia aukkopaiikkoja.

Vuosittaiset hoitotoimenpiteet

- **Tuenhakijan tulee toimittaa sopimuksen haun yhteydessä hoitosuunnitelma.**
- Sopimusaluetta/lohkoja on **hoidettava laiduntamalla tai niittämällä ja niittojätteen poiskorjuulla vuosittain.** Poikkeamisesta niittojätteen poiskorjuun vaatimuksesta tulee olla selvitys hoitosuunnitelmassa.
- Hoitotoimet aloitettava lähtökohtaisesti ensimmäisenä sopimusvuotena, ellei hyväksytty hoitosuunnitelma muuta edellytä.
- Laidunnuksen ja niiton **lisäksi** hoitotoimenpiteitä voivat olla muun muassa **ylläpitöraivaus ja raivausjätteen korjuu** (monesti vaaditaan kohteelle), lehtipuiden lehdestys tms.
- Sopimuslohkoilla tehtävistä hoitotoimenpiteistä on **pidettävä ajantasaista hoitopäiväkirjaa/lohkomuistiinpanoja** sitä mukaa kun toimenpiteitä toteutetaan.

Laidunnuksen toteuttamisesta 1/2

- Jos sopimusalaa hoidetaan laiduntamalla; **Laidunnuksen tulee olla koko alueen kattavaa ja laidunpaineen alueelle sopiva.**
  - Eläinten määrä, alueen lohkotus tarvittaessa ja laidunnusaika mietittävä. Laidunpainetta on seurattava ja tarvittaessa muutettava.
  - Eläinten jättämät hylkylaikut tulee tarvittaessa niittää.
- **Eläimille ei saa antaa lisärehua eli laitumella tulee olla eläimille tarpeeksi syötävää**
- Alueita ei saa ylilaiduntaa.
- Laidunnuksen välivuosi mahdollinen loispaineen tai uhanalaisen lajin säilymisen edistämiseksi (ELY-keskuksen luvalla, kerran sopimuskaudella) → hoidon tuki peruttava kyseiseltä vuodelta.

Laidunnuksen toteuttamisesta 2/2

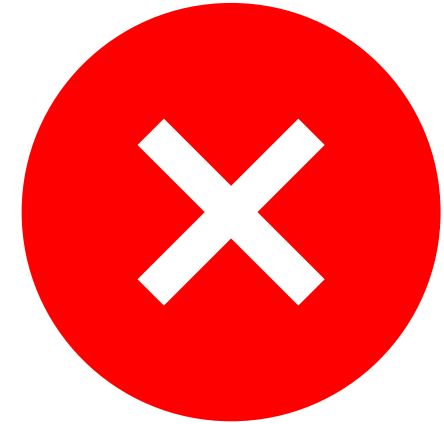
- Laidunnus on toteutettava siten, ettei se aiheuta sopimusalueen kasvillisuuden haitallista rehevöitymistä. → **Alueet on laidunnettava erikseen muista laidunnurmista.**
  - Poikkeuksena: Sopimukseen kuuluvan lohkon, joka ei ole rehevöitymiselle altis, saa laiduntaa niukkaravinteisen nurmilohkon kanssa.
    - Huom. Nurmilohko ei saa kuulua tilan viljelykiertoon sopimuskauden aikana (ei saa lannoittaa, uudistaa, täydennyskylvää tai muokata).
    - Huom. Suurin osa sopimuslohkoista on rehevöitymiselle alttiita!
    - Tuenhakijan tulee toimittaa perusteet, ettei peltolohkon kanssa laiduntaminen aiheuta sopimuslohkon rehevöitymistä.
    - Nurmilohkon rehevöittävä vaikutus arvioidaan maastokatselmoinnissa ja erilleen laidunnus voidaan vaatia.

Vähimmäistason vaatimukset

- **Suojellut puuryhmät ja yksittäiset puut, on säilytettävä**, jos ne kasvavat maatalousmaalla olevan peruslohkon sisällä tai peruslohkon pientareella.
- **Natura-alueilla** suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Natura-alueilla tulee arvioida hankkeen/hoidon vaikutukset alueen suojelutavoitteisiin ja kirjata arvio hoitosuunnitelmaan.
(luonnonsuojelulaki 9/2023, 5 luku Euroopan unionin Natura 2000 –verkosto)
- Sopimusalueella on noudatettava **luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisia päätöksiä ja suojelupäätöksiä**, jos sopimusalue sijaitsee tällaisella alueella .
  - Yksityiset luonnonsuojelualueet ja määrääjäksi rauhoitetut alueet (47 § ja 48 §)
  - Kansallispuistot ja luonnonpuistot (49 § ja 51 §)
  - Euroopan unionin tärkeänä pitämien eliölajien esiintymispaikkojen suojelu (lintuja koskevat suojelupäätökset 79 §)

Kielletyt toimenpiteet sopimusalueilla

- Maanmuokkaus
- Lannoitus
- Käsittely kasvinsuojeluaineilla
- Ojitus ja metsitys
- Pelkkä yölaidunnus tai käyttö talvella jaloittelualueena

Yksivuotiset kunnostustoimenpiteet

- Sopimusalueen **aitaaminen, kunnostusraivaus tai petoaitaaminen**
- Toimenpide ja toteutusvuosi on **mainittava hoitosuunnitelmassa.**
- Toimenpiteen voi toteuttaa **kullakin lohkolla korkeintaan kerran sopimuskaudella.**
- Aitaus- tai petoaitaus tulee olla valmis vuoden loppuun (31.12.) mennessä.
- Kunnostusraivauksen saa toteuttaa seuraavan kalenterivuoden 30. päivään huhtikuuta mennessä (30.4.2025).
- Jos kunnostettavaa lohkoa ei pystytä laiduntamaan/niittämään kunnostusvuotena, sopimuksen hoitokorvaus on peruttava 31.12. mennessä.
- ELY-keskus tarkastaa tarkastuskäynnillä haetun kunnostustoimenpiteen tarpeellisuuden sekä sen, että toimenpide on toteutettu hakemuksen ja ehtojen mukaisesti.

Yksivuotiset toimenpiteet, aitaustuki 1/3

- Tuki 1500 €/ha
- Aidan on oltava kiinteä aita, joka koostuu tolpista ja vähintään kahdesta langasta tai verkosta ja sen on oltava koko sopimuskauden kestävä.
- Ei myönnetä vain osaan aidasta.
- Aitaustoimenpiteen korvaus sisältää kaiken materiaalin ja työn, mitä aitaaminen vaatii sekä mahdollisen portin.

Yksivuotiset toimenpiteet, aitaustuki 2/3

- **Voit hakea aitaustoimenpidettä:**
  - Uusille peruslohkoille, jotka ilmoitetaan ympäristösopimukseen.
  - Pitkään hoidossa olleelle kohteelle, jolla on huonokuntoinen aita ennestään, eikä huonokuntoisuus johdu olemassa olevan aidan huoltotoimenpiteiden laiminlyönnistä.
  - Jos laiduntava eläinlaji vaihtuu, eikä aiempi aita ole uudelle eläinlajille soveltuva.
  - Aita tehdään siten, että se menee pieneltä osin sopimukseen hyväksytyjen lohkojen ulkopuolella. Silloin aitaamistoimenpiteen maksu menee tukikelpoisten hehtaarien mukaan, jotka ilmoitettu toimenpiteeseen ja ovat tukikelpoisia.

Yksivuotiset toimenpiteet, aitaustuki 3/3

- **Et voi hakea aitaustoimenpidettä, jos:**
  - Aitaus on mahdollista toteuttaa vanhan aidan korjaamisella tai vain osan lohkon uudelleen aitaamisella.
  - Olet saanut aidan tekemiselle jo muuta tukea, mutta tekeminen on jäänyt kesken.
  - Saaren ympärille tehtävä aitaus ei ole eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämätön.
  - Jos edellisen sopimuskauden aikana olet laiminlyönyt aidan ylläpitoa.

Yksivuotiset toimenpiteet, petoaitaus 1/2

- Tuki 2 400 €/ha
- Suurpetouhan on oltava ilmeinen: uhka käy ilmi Luken suurepetohavainnoista tai asiasta on paikallista tietoa.
- Petoaita on toteutettava siten, että se pitää pedot poissa laitumelta. Petoaidan on oltava riistakeskuksen ohjeiden mukainen. Myös vesistön puoleinen reuna on aidattava.
- Korvausta ei myönnetä vain osaan aidasta.
- Toimenpiteestä ei makseta, jos olet saanut petoaitaan rahoitusta tai tarvikkeita muusta lähteestä esimerkiksi Riistakeskukselta.

Yksivuotiset toimenpiteet, petoaitaus 2/2

Riistakeskuksen ohjeistus: [Petovahinkojen ennaltaehkäisyopas alkutuotantotilallisille \(pdf\)](#)

- **"Aita koostuu viidestä- seitsemästä sähköä johtavasta langasta, aitatolpista, virtalähteestä ja maadotteista.**

Viimeisten vuosien kehitystyön tuloksena toimivimmaksi ratkaisuksi suurpetojen karjaan kohdistamien hyökkäyksien estämiseksi on osoittautunut seitsemänlankainen sähköpaimenaita, jossa **lankoja on 20 cm välein**. Aitalankana on käytetty n. 2 mm paksua vaijeria sekä näkyvyyden parantamiseksi kolmantena ja ylimpänä lankana sähköä johtavaa 12 mm leveää nauhaa. Suurpetosähköaidoissa on käytetty yleensä kaksimetrisiä kestopuupylväitä, jotka on lyöty maahan siten, että **tolppaväli on ollut noin 5-6 metriä**. Tasaisilla ja suorilla aitauskohteilla tolppaväliä on mahdollista pidentää. **Aidan korkeuden tulee olla noin 1,4 -1,6 metriä**. Ympäri vuotisesti käytettävillä aidoilla sekä soisilla mailla tarvitaan pidempiä tolppia."

Yksivuotiset toimenpiteet, kunnostusraivaus 1/2

- Tuki 450 €/ha
- Toimenpidettä voi hakea koko peruslohkolle tai vain peruslohkon osalle (piirrettävä kasvulohkona Vipu-palveluun).
- **Voit hakea toimenpidettä:**
  - Uudelle peruskunnostettavalle peruslohkolle, joka ei ole vielä ollut sopimuksessa.
  - Jos lohko on rehevää ja eläinlaji vaihtuu laidunnettavalla alueella siten, että raivaustarve yllättäen kasvaa ja osa alasta jäisi muuten hoitamatta.

Yksivuotiset toimenpiteet, kunnostusraivaus 2/2

- **Et voi hakea kunnostusraivaustoimenpidettä, jos:**
  - Alueelle on tehty aiemmin kunnostusraivaus.
  - Raivaukset on mahdollista toteuttaa pienimuotoisemmilla vuotuisilla ylläpitoraivauksilla.
  - Raivaustarve johtuu edellisen sopimuksen ylläpitoraivauksen ja raivausjätteen poiskorjuun laiminlyönnistä.
  - Ennalta suunniteltu välivuosi aiheuttaa merkittävän raivaustarpeen. Kyse on silloin ylläpitoraivauksen laiminlyönnistä.
  - Kunnostettavan lohkon raivauksessa on kyse ruovikon niittämisestä, tai esim. vadelman tai horsman niittämisestä lohkolta.

Hoitosuunnitelman sisältö

- Ympäristösopimuksen/alueen ja suunnitellun hoidon **yleiskuvaus, tavoitteet ja vaikutukset ympäristöön ja/tai maisemaan.**
- **Kaikki toteutettavat** perustamis-, hoito- ja muut **toimenpiteet** lohko- tai hoitokokonaisuuksittain sekä toimenpiteiden **toteutusaikataulu** vuosittain
  - Myös mahdollinen aitaaminen ja/tai peruskunnostusraivaus on löydyttävä hoitosuunnitelmasta
  - Puustoon kohdistuvat hakkuut ja muut toimenpiteet
- Selostus, **miten toimenpiteet edistävät sopimuksen tavoitteiden saavuttamista.**
- Selvitys / maininta, jos muulla julkisella rahoituksella rahoitetaan jotain toimenpiteitä.
- Jos alue sijaitsee esim. **luonnonsuojelu- tai Natura-alueella, tulee arvioida hankkeen/hoidon vaikutukset alueen suojelutavoitteisiin** ja kirjata arvio hoitosuunnitelmaan.
- Kirjaus, jos lohkot sijaitsevat **suurpetoalueella** ja selvitys siitä, millaisilla ennakoivilla toimilla uhkaa pyritään vähentämään.
- Hoitosuunnitelman teettämiseen voi hakea Neuvo 2030 -rahoitusta-

Sopimuksen hakeminen

- **Hakemus tehdään Vipu-palvelussa sähköisesti peltotukien haun yhteydessä (viimeinen hakupäivä 18.6.2024)**
- **Sopimuslohkot piirrettävä** (jos uusia lohkoja)
- Myös pakolliset liitteet palautetaan Vipu-palvelun kautta.
  - **Hoitosuunnitelma (kaikille pakollinen liite)**
  - Mahdolliset **vuokrasopimukset** (huom. **koko sopimuskauden mittainen, pelkkä käyttö- tai laidunnussopimus ei riitä**).
  - Yhdistysten osalta jäljennös kokouspöytäkirjasta, jossa on päätetty sopimuksen hakemisesta.
- Tarkempi ohje sopimuksen hakemiseen Vipu-palvelussa on luettavissa osoitteessa www.ruokavirasto.fi/vipu/.

Lisäalat voimassa oleviin sopimuksiin

- Lisäalaa voi hakea peltotukien haun yhteydessä Vipu-palvelussa
  - **Lisäala tulee ilmoittaa omana peruslohkona** (ei kasvattamalla olemassa olevaa sopimuslohkoa)
  - Alan tulee täyttää sopimuksen vaatimukset
  - Hakemukseen on liitettävä hoitosuunnitelma ja mahdollisesti koko sopimuskauden voimassa oleva **vuokrasopimus** (pelkkä käyttö- tai laidunnussopimus ei riitä) sekä muut tarvittavat liitteet
  - Sopimuskausi päättyy alkuperäisen sopimuskauden mukaisesti, vaikka sopimukseen haetaan lisäalaa
  - Hakemisessa ei ole hehtaarirajoitetta
  - Lisäaloihin tehdään maastokatselmointi 2 vuoden kuluessa.

Sopimuksen hakeminen Vipu-palvelussa, lohkotiedot

Palaa hakemuksen/ilmoituksen valintaan Hae/ilmoita - Peltotukien haku

Täyttöohjeet Tulosta yhteenveto

Lohkotiedot Hakijan tiedot Haettavat tuet Lohkotietojen yhteenveto Maatil

Peruslohkolista

52	Poik	0,36
53	Kc	0,49

A 1,73 ha

Kasvi *
Ympäristösopimusala, puustoinen tai muu ala

Luomun vaihe *
1. vuoden siirtymävaiheessa

Ympäristökorvauksen toimenpiteet

Aitaus-toimenpide

Kunnostusraivaus-toimenpide

Petoaitaus-toimenpide

Ilmoita ko. kasvulohkolle tarvittavan aidan pituus metreinä.

Aidan pituus *
 m

Pakollinen kenttä: *

Peruuta Tallenna

Vipu-palvelun Lohkotiedot välilehden kautta ilmoitetaan sopimukseen haettaville lohkoille oikeat kasvit ja yksivuotista toimenpidettä haetaan valitsemalla haluttu toimenpide Ympäristökorvauksen toimenpiteet -kohdasta. Aitaus- ja petoaitaus-toimenpide vaatii myös aidan pituuden ilmoittamisen.

Kasvin ilmoittaminen Vipu-palvelussa

- **Ympäristösopimusala pysyvä nurmi**

- Alan on täytettävä pysyvän nurmen vaatimukset, koska ala voi saada myös mm. perustulotukea ja luonnonhaittakorvausta!
- **Puita enintään 50 kpl/ha hajanaisesti lohkolla**
  - Puuksi katsotaan yli 4 m korkea puuvartinen kasvi sekä alle 4 m korkea kataja
- Heinä- tai nurmirehukasveja oltava yli 50 % alasta
- Ilmakuvalla näkyvät suuret kivet ym. tukikelvottomat alat otettava alasta pois
- Lohkon maankäyttölaji luonnonlaidun ja -niitty

- **Ympäristösopimusala puustoinen tai muu ala**

- Puumäärällä tai heinäkasvien määrällä ei ole tarkkaa määritelmää
- Lohkon maankäyttölaji metsämaa tai muu alue

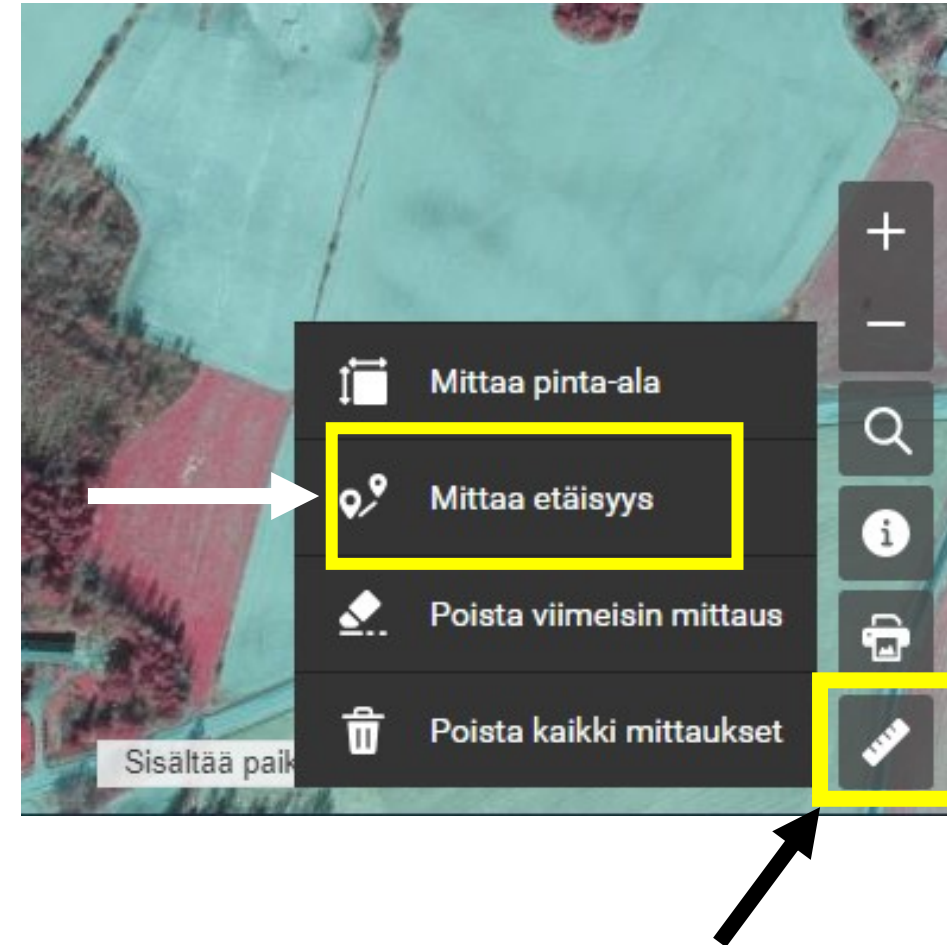
- Jos pysyvän nurmen lohkolla on tiheämpiä puusaarekkeitä, voi näistä tehdä omia peruslohkojaan ja ilmoittaa ne ympäristösopimusala, puustoinen tai muu ala

- Huomioi kuitenkin, että peruslohkon alan on oltava vähintään 0,05 ha, jotta siitä maksetaan tukea.

Aitaus- ja petoaitaustoimenpiteen metrimäärän ilmoittaminen Vipu-palvelussa

- Aitaus- ja petoaitaustoimenpiteen ilmoittamisen yhteydessä tulee ilmoittaa aidan metrimäärä.
- Metrit voi mitata Vipun Mittaa etäisyys -karttatyökalun avulla.
  - Työkalu löytyy avaamalla kartan ja painamalla kartan oikeasta alareunasta Mittaa etäisyys -painiketta.
- Jos aita tehdään siten, että se kiertää useita sopimuslohkoja saman aitauksen sisään.
  - Ilmoitetaan jokaiselle aidattavalle lohkolle osuva metrimäärä aidasta.
  - Jos jokin lohkoista jää uuden aitauksen sisäpuolelle, mutta aita ei varsinaisesti miltään kohdin "osu" lohkoon, lohkolle tallennetaan toimenpiteen rasti, mutta metrimääräksi tallennetaan 0.

Vipu-palvelun karttatasot

- Karttatasoja kannattaa käyttää apuna hakemusta tehdessä.
- Kiinteistörajat (hallinta oltava koko haettavalle alueelle!)
- Perinnebiotooppitasot:
  - **Sinisellä** merkillä näkyy valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit. (Tukitaso 610 €/ha)
  - **Mustalla** merkillä näkyy paikallisesti arvokkaat perinnebiotoopit. (tukitaso 460 €/ha)
  - **Harmaalla** merkillä näkyvien alueiden inventointitiedot ovat jollain tasolla puutteellisia. Näille alueiden arvoluokasta voi pyytää lausunnon ELY-keskuksen ympäristövastuualueelta.

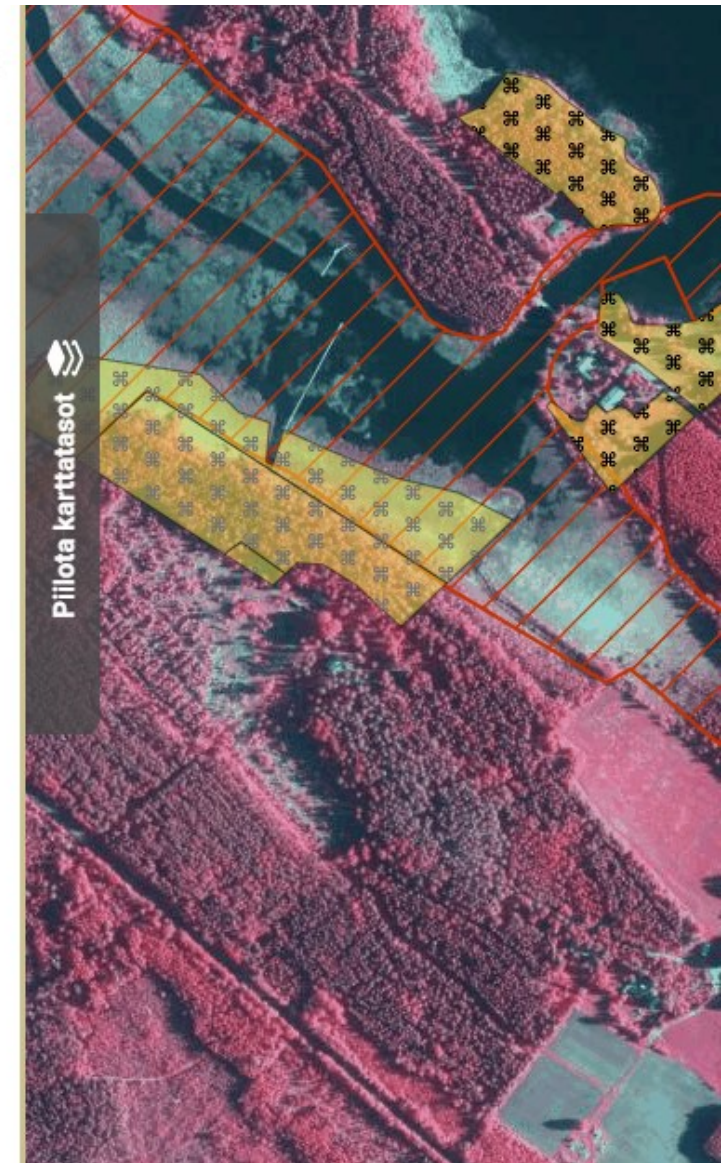
Lisää kartalle oma aineisto

Karttatasot

- Edellisen vuoden peruslohkot
- Edellisen vuoden kasvulohkot
- Kiinteistörajat ←
- Kiinteistötunnukset
- Vipu-vesistöt
- Pohjavedet
- Perinnebiotooppi ←
- Natura 2000 ←
- Kaltevuus
- Merialueet
- Suojavyöhyke

Taustakartat

- Ilmakuva
- Maastokartta

Sopimuksen hakeminen Vipu-palvelussa – Haettavat tuet

- Haettavat tuet -välilehdellä tulee valita haettava sopimus.
- Tämän jälkeen voi siirtyä Luomu ja sopimukset välilehdelle.

The screenshot displays the 'Haettavat tuet' (Requested subsidies) section of the Vipu service. The interface includes a navigation bar with tabs: 'Lohkotiedot', 'Hakijan tiedot', 'Haettavat tuet', 'Luomu ja sopimukset', 'Lohkotietojen yhteenveto', 'Maatilan tiedot', and 'Vipu'. The 'Luomu ja sopimukset' tab is highlighted with a red box. Below the navigation bar, the section is titled 'Valitse haettavat tuet' (Select requested subsidies). It is divided into two columns: 'Kaikki tukialueet (AB - C4)' (All subsidy areas) and 'C-alueen tuet' (C-area subsidies). The 'Kaikki tukialueet (AB - C4)' column lists various subsidies, with two items selected: 'Ympäristökorvaus - Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus' and 'Ympäristökorvaus - Kosteikkojen hoitosopimus'. The 'C-alueen tuet' column lists 'Nuorten viljelijöiden tuki', 'Yleinen hehtaarituki', and 'Pohjoinen hehtaarituki'. A red box highlights the two selected items, and a red arrow points from this box back to the 'Luomu ja sopimukset' tab.

Sopimuksen hakeminen – Luomu ja sopimukset

- Luomu ja sopimukset välilehden kautta ilmoitetaan sopimukselle haettavat sopimuslohkot klikkaamalla Hae maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimusta -linkkiä tai Kosteikkojen hoitosopimusta haettaessa klikataan Hae Kosteikkojen hoitosopimusta -linkkiä.
- Myös sopimuksen liitteet tallennetaan tätä kautta.

The screenshot displays a web application interface with a navigation bar at the top. The tabs are: Lohkotiedot, Hakijan tiedot, Haettavat tuet, Luomu ja sopimukset (highlighted in yellow), Lohkotietojen yhteenveto, Maatilan tiedot, Vipuneuvoja, and Yhteenveto ja lähetys. Below the navigation bar, there are three main sections: Luonnonmukaisen tuotannon sitoumus, Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus (highlighted in yellow), and Kosteikkojen hoitosopimus (highlighted in yellow). At the bottom, there is a search link: [Hae maataloustuotannon ja maiseman hoitosopimusta](#) with an external link icon. This link is circled in red, and a black arrow points to it from the right.

Lisäalojen hakeminen Vipu-palvelussa 1/2

The screenshot shows the Vipu service interface. At the top, there are navigation tabs: Lohkotiedot, Hakijan tiedot, Haettavat tuet, Luomu ja sopimukset (highlighted in yellow), Lohkojen yhteenveto, Maatilan tiedot, Vipuneuvoja, and Yhteenveto ja lähetykset. Below these are three main sections: Luonnonmukaisen tuotannon sitoumus, Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus (highlighted in yellow), and Kosteikkojen hoitosopimus. The 'Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2023' section is expanded, showing a summary table with columns: Tunnus, Nimi, Pinta-ala (ha), Maankäyttölaji, Lohkon hallinta, and Ensimmäinen vuosi. Below the table is a link 'Hae sopimukselle lisäaloja' and a button 'Näytä liitteet' (highlighted in red).

Tunnus	Nimi	Pinta-ala (ha)	Maankäyttölaji	Lohkon hallinta	Ensimmäinen vuosi
▶ 0910036418	Viksten	1,20	Luonnonlaidun ja -niitty	Omistuksessa	2023
▶ 0910036418	Lastvik	1,20	Luonnonlaidun ja -niitty	Omistuksessa	2023
▶ 0910036418	Tryvik	1,20	Luonnonlaidun ja -niitty	Omistuksessa	2023
▶ 0910036418	Henttinen	1,20	Metsämaa	Omistuksessa	2023

Lisäaloja haetaan Vipu-palvelun Luomu ja sopimukset -välilehden kohdasta Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus tai Kosteikkojen hoitosopimus, riippuen kumpaan sopimukseen lisäalaa on hakemassa.

Jo sopimuksessa olevien lohkojen alla on painike Hae sopimukselle lisäaloja. Painiketta klikkaamalla saa lisättyä peruslohkoja sopimukseen (huom. peruslohkot tulee olla luotuna valmiiksi).

Lisäalojen hakeminen Vipu-palvelussa 2/2

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus

Sopimukselle haettavat peruslohkot

Tunnus	Nimi	Pinta-ala	Lohkon tyyppi	Maankäyttölaji	Lohkon hallinta	Toiminnot
☐ 0910036418	Lisä_ala_1	1,20		Luonnonlaidun ja -niitty	Omistuksessa	
☐ 0910036418	Lisä_ala_2	1,21		Luonnonlaidun ja -niitty	Omistuksessa	
☐ 0910036418	Lisä_ala_3	1,22		Luonnonlaidun ja -niitty	Omistuksessa	
☐ 0910036418	Lisä_ala_4	1,23		Metsämaa	Omistuksessa	

[+ Lisää liite](#)

Peruuta Tallenna

- Tarvittavat liitteet saa lisättyä lohkolistauksen alla olevan + Lisää liite – painikkeen kautta.

Muutokset sopimukseen

- Hoitosuunnitelmaan on mahdollista tehdä muutoksia sopimuskauden aikana, mikäli ELY-keskus hyväksyy ehdotetun muutoksen.
  - **Muutostilanteissa aina yhteys oman alueen ELY-keskukseen hyvissä ajoin.**
- Alan lisääminen mahdollista kunkin vuoden määrärahan puitteissa.
- Sopimuksen siirtäminen (esim. SPV-tilanteet, muut hallinnan muutokset)
  - **Siirtoa haettava 15 työpäivän kuluessa** omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisestä toimittamalla lomake 160 ELY-keskukseen.
- Sopimusalan väheneminen mahdollista tietyin edellytyksin ilman takaisinperintää (Huom. hoidettavaa sopimusalaa kuitenkin jäätävä 0,30 ha).
  - Sopimusalan osittaisissa siirtotilanteissa.
  - Ylivoimainen este tai poikkeuksellinen olosuhde.
  - Sopimusehtojen mukaista hoitoa ei enää jatketa.

Sopimuksesta luopuminen

- Ympäristösopimuksesta voi luopua ilman takaisinperintää, jos:
  - ympäristösopimukseen kuuluva ala vähenee sopimuksen siirtämisen johdosta alle vähimmäismäärän (0,30 ha).
  - luopumisen syynä on ylivoimainen este tai poikkeuksellinen olosuhde. Tuenhakijan on esitettävä ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisesta olosuhteesta riittävät todisteet kirjallisesti.

Lisätietoa aiheesta löytyy

- [Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus \(ruokavirasto.fi\)](https://ruokavirasto.fi)
- [Sopimukseen sisältyvät kunnostustoimenpiteet 2024, ehdot ja ohjeistus \(ruokavirasto.fi\)](https://ruokavirasto.fi)
Luonnonvarakeskuksen karttapalvelu, suurpedot:
<https://luonnonvaratieto.luke.fi/kartat?panel=suurpedot>
- Laidunpankki: <https://www.laidunpankki.fi/>

Alkuperäiskasvien ylläpitösopimuksesta

Alkuperäiskasvien ylläpitösopimus

- Voit tehdä alkuperäiskasvien ylläpitösopimuksen ja saada korvausta, jos ylläpitämäsi **alkuperäiskasvilajike on rekisteröity Ruokaviraston ylläpitämään Suomen kansalliseen kasvilajikeluettelon.**
  - Sopimus voidaan tehdä seuraavien alkuperäiskasvien ylläpidosta:
    - nurmi- ja rehukasvien maatiaislajikkeet
    - viljakasvien maatiaislajikkeet
    - juurikkaiden maatiaislajikkeet
    - siemenperunoiden maatiaislajikkeet
    - öljy- ja kuitukasvien maatiaislajikkeet
    - vihannesten maatiaislajikkeet
    - vanhat kauppalajikkeet
    - vanhojen kauppalajikkeiden muuntuneet kannat.

Alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksen ja vuosittaisen maksun hakeminen

- **Sopimus on 5-vuotinen**, alkaen 1.5. sinä vuonna, kun sopimusta haetaan ja päättyy 30.4.
- **Haku paperilomakkeella 214**, joka toimitetaan ELY-keskukseen **18.6.2024 mennessä**.
  - Hakemuksen liitteenä on toimitettava jäljennös Ruokaviraston antamasta lajikkeen ylläpitopäätöksestä.
- **Myös sopimuksen maksua on haettava vuosittain lomakkeella 214**, joka toimitetaan ELY-keskukseen **18.6.2024 mennessä**.

Alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksen ehdot

- Alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitäjän on huolehdittava lajikkeen ylläpidosta asianmukaisella tavalla.
  - Viljelijän on varastoitava ja säilytettävä **vähintään kahden hehtaarin siementarvetta** vastaavaa määrää kylvökelpoista siementä maatilalla.
  - Ylläpitoerä on muodostettava mahdollisimman hyvälaatuisesta siemenestä ja uusittava erän loppuessa tai itävyyden alentuessa (ei tarvitse perustaa joka vuosi)
  - Ylläpidon tapahduttava viljelijän tavanomaisesti käyttämin menetelmin.
  - Nurmikasvin yksittäisen ylläpito viljelyksen ikä voi olla korkeintaan kolme perustamisvuoden jälkeistä vuotta.
- **Viljelijän on tehtävä ylläpidon tilanteesta muistiinpanoja**, jotka kattavat kaikki perussiementä tai lisäysmateriaalia edeltävät lajikkeen sukupolvet.
- Tukitaso: **400 euroa kasvilajikkeesta vuodessa**

Lisätietoa aiheesta

- Alkuperäiskasvien ylläpitosopimus
<https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/peltotuet/alkuperaiskasvien-yllapitosopimus/>

Kosteikkojen hoitosopimus

Jenna Unnaslahti,
Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kosteikon
hoito-
sopimuksen
tavoite

- **Kohteen ja hoidon on vastattava vähintään yhteen seuraavista tavoitteista:**
  - edistettävä **maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämistä,**
  - **hillittävä ilmastonmuutosta** kosteikoksi muutetulla turvepellolla ,
  - tai **parannettava** luonnoltaan yksipuolisen **maatalousalueen** elinympäristöjen **monimuotoisuutta** tai edistettävä riista-, kala- tai raputaloutta.

Sopimukseen hyväksyttävä ala 1/2

- Sopimuksen kohteena olevan alan on oltava pellon ulkopuolista alaa, maankäyttölajiltaan muuta alaa
- **Hyväksyttäviä kosteikkotyyppejä ovat:**
  - laajat kosteikot tai pienten kosteikkojen ketjut,
  - monimuotoisuuskosteikot,
  - luonnonmukaistetut uomat, kaksitasouomat,
  - tulva-alueet ja –tasanteet, tulvapellot sekä
  - suon kaltaiseksi alueeksi muutetut turvepellot, jos ne on perustettu ei-tuotannollisen investoinnin korvauksella

→ Sopimus voidaan tehdä näiden alle jääneestä ja hoitotoimien kohteena olevasta maa-alasta
- Kosteikon alaan hyväksytään myös hoidon kannalta riittävät suoja-alueet

Sopimukseen hyväksyttävä ala 2/2

- **Sopimus voidaan tehdä myös kohteesta, joka on:**
  - perustettu ei-tuotannollisen investoinnin korvauksella.
  - ollut aiemmillä ohjelmakausilla vastaavassa sopimuksessa ja sitä on hoidettu ehtojen mukaisesti.
  - pieni kosteikko tai tulvapelto, joka on ollut aiemmalla ohjelmakaudella luonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidon sopimuksessa.
  - perustettu muulla rahoituksella ja joka täyttää ei-tuotannollisen investoinnin vaatimukset.

Kuvassa pellolle tehty kosteikko hoidon kannalta välttämättömine reuna-alueineen.

Kosteikkojen hoitosopimukseen ei hyväksytä

- Jos kohteen perustaminen on vielä kesken 1.5.
- Alueita, joiden valumavesien aiheuttaman kuormitus on pääasiassa muualta kuin maataloudesta. Huom. tämä ei kuitenkaan koske suon kaltaiseksi alueeksi muutettuja turvepeltoja.
- Kastelualtaita, joilla ei ole vesiensuojelu- tai monimuotoisuusarvoja.
- Alueita, joiden hoidon tavoitteena on muuttaa ala järveksi tai lammeksi.
- Entisiä turvesoita, joilla on kasvatettu ruokohelpeä.
- Aluetta, jonka hoitoon on myönnetty muuta julkista rahoitusta.

Sopimuksen yleisiä edellytyksiä (kosteikot)

- Hakijan on oltava viljelijä (alaikäraja 18 vuotta, harjoitettava maataloustoimintaa), rekisteröity yhdistys, vesioikeudellinen yhteisö tai hakijalla on ollut kosteikon hoitosopimus kuluvalle kaudella (tilatunnus vaaditaan).
- **Sopimuskausi on viisi (5) vuotta**
  - Sopimuskausi ja -vuosi **alkaa aina 1.5.**
  - Sopimuskausi ja -vuosi päättyy **30.4.**
- Sopimukseen haettavan alan on oltava hakijan **hallinnassa** koko sopimuskausi (tarvittaessa oltava koko sopimuskauden mittainen **vuokrasopimus**).
- Sopimukseen haettavan alan on oltava **yhteensä vähintään 0,30 ha** (lohkot piirrettävä Vipu-palvelussa).
- Sopimusta **haetaan sähköisesti Vipu-palvelussa**
  - Ilmoita lohkot koodilla Ympäristösopimus kosteikko.
- **Maksua on haettava joka vuosi peltotukihaun yhteydessä**, jotta sopimus pysyy voimassa.
- **Tukitaso 500 €/ha**

Kaikkia kosteikkotyyppejä koskevat hoitotoimenpiteet

- **Hoidon tulee olla kosteikon tavoitteiden mukainen/vastata tavoitteisiin.** (tavoitteet: maatalousalueen vesistökuormituksen vähentäminen, maatalousalueen elinympäristöjen monimuotoisuuden parantaminen, ilmastonmuutoksen hillintä)
- Toimenpiteet **tulee toteuttaa hyväksytyin hoitosuunnitelman mukaisesti vuosittain.** (hoitosuunnitelma tulee toimittaa sopimuksen haun yhteydessä)
- Sopimuslohkoilla tehtävistä hoitotoimenpiteistä on **pidettävä ajantasaista hoitopäiväkirjaa/lohkomuistiinpanoja.** (sitä mukaa kun toimenpiteitä toteutetaan)
- **Hoitotoimenpiteet on aloitettava** jokaisella ympäristösopimukseen sisältyvällä peruslohkolla **ensimmäisenä sopimusvuotena** ellei hyväksytty suunnitelma muuta edellytä.

Maatalouden vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuutta edistävien kosteikkojen hoitotoimenpiteet 1/2

- Kosteikko hidastaa veden kulkua ja edistää ravinteiden pidättymistä (vesiensuojelutavoite).
- Kosteikon toiminta suosii monipuolista eliölajistoa ja voi edistää uhanalaisen lajiston säilymistä (monimuotoisuustavoite).
- **Kosteikkojen vuotuisia hoitotoimenpiteitä voivat olla:**
  - lietteen poisto tarvittaessa (suositus vähintään kerran sopimuskaudella)
  - mahdollisten kemiallisten saostusaineiden poisto ja lisäys
  - pohjapatojen muodostaminen
  - patojen ja uoman hoitotoimet
  - vedenpinnan sääntely sekä
  - kosteikon tai uoman reuna-alueiden kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet. Niittojäte voidaan käyttää hyödyksi.

Maatalouden vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuutta edistävien kosteikkojen hoitotoimenpiteet 2/2

- **Luonnonmukaistettujen uomien ja kaksitasouomien hoitotoimenpiteet ovat:**
  - pohjapatojen kunnosta huolehtiminen,
  - eroosiosuojausten ja muiden veden virtaamaa hidastavien rakenteiden kunnossapito,
  - uoman ja tulva-alueiden vedenjohtokyvyn toimivuudesta huolehtiminen,
  - uoman reuna-alueiden kasvillisuuden hoito,
  - tulvatasanteiden avoimuuden ylläpito.
- **Tulva-alueiden hoitotoimenpiteitä ovat:**
  - kasvillisuuden poisto tarvittaessa,
  - alueelle laskeutuneen maa-aineksen poisto,
  - mahdollisten reuna-alueiden hoito: kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet.

Kasvihuonekaasupäästöjä ehkäisevien (ilmastonmuutosta hillitsevien) kosteikkojen hoitotoimenpiteet

- **Turveltojen ennallistamisen hoitotoimenpiteitä ovat:**
  - vedenpinnan korkeuden tarkkailu ja sen pitäminen riittävällä korkeudella turpeen hajoamisen aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen ehkäisemiseksi
  - patorakenteista huolehtiminen
  - mahdollisten reuna-alueiden hoito; kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet.
- Turveltoa koskevassa kosteikkojen hoitokohteen vesitaloutta on muutettu siten, että pohjaveden pinta nousee pysyvästi tasolle, joka tehokkaasti ehkäisee turpeen hajoamista.

Perustason vaatimukset

- Sopimuksen perustason muodostaa lakisääteiset hoitovaatimukset sellaisilla **suojelualueilla**, joita koskee lakisääteisten hoitovaatimusten lintu- ja luontodirektiivin SMR 3 (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY) ja SMR 4 (Neuvoston direktiivi 92/43/ETY) mukaiset vaatimukset.
- Sopimusalueella on noudatettava **luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisia suojelupäätöksiä**, jos sopimusalue sijaitsee tällaisella alueella.
- Jos alue sijaitsee esim. **luonnonsuojelu- tai Natura-alueella, tulee arvioida hankkeen vaikutukset alueen suojelutavoitteisiin ja kirjata arvio hoitosuunnitelmaan.**

Hoitosuunnitelman sisältö (kosteikot)

- **Kosteikon ja hoidon yleiskuvaus ja tavoitteet**, joiden perusteella voidaan arvioida alueen luonto- ja maisema-arvoja tai merkitystä maatalouden vesiensuojelussa tai ilmastonmuutoksen hillinnässä
- **Kosteikon päätavoite ja miten hoito edistää tavoitteen saavuttamista** (huomioiden kohteen sijainti, laajuus ja laatu)
- **Kaikki toteutettavat toimenpiteet** peruslohkoittain sekä toimenpiteiden **toteutusaikataulu** vuosittain
- **Selvitys / maininta, jos muulla julkisella rahoituksella rahoitetaan jotain toimenpiteitä**
- Jos alue sijaitsee esim. **luonnonsuojelu- tai Natura-alueella, tulee arvioida hankkeen vaikutukset alueen suojelutavoitteisiin** ja kirjata arvio hoitosuunnitelmaan
- Hoitosuunnitelman teettämiseen voi hakea Neuvo 2030 –rahoitusta.

Sopimuksen hakeminen Vipu-palvelussa

- **Hakemus tehdään Vipu-palvelussa sähköisesti peltotukien haun yhteydessä (viimeinen hakupäivä 18.6.2024)**
- **Sopimuslohkot piirrettävä** (jos uusia lohkoja)
- Myös pakolliset liitteet palautetaan Vipu-palvelun kautta
  - **Hoitosuunnitelma (kaikille pakollinen liite)**
  - **Kosteikon rakennepiirustus (kaikille pakollinen liite)!**
  - Mahdolliset vuokrasopimukset (huom. koko sopimuskauden voimassa oleva)
  - Yhdistysten osalta jäljennös kokouspöytäkirjasta, jossa on päätetty sopimuksen hakemisesta
- Tarkempi ohje sopimuksen hakemiseen Vipu-palvelussa on luettavissa osoitteessa www.ruokavirasto.fi/vipu/.

Lohkojen ilmoittaminen Vipu-palvelussa

- Lohko ei ole maatalousmaata:
  - Lohkolta poistetaan korvauskelpoisuus, jos se on aiemmin ollut korvauskelpoinen
- Maankäyttölaji: Muu ala
- Ilmoitettava kasvi: **Ympäristösopimus kosteikko**
- Muutoin hakuprosessi samoin, kuin maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuksen hakuprosessi (ks. [Esityksen diat 36-39](#))

Lisäalat voimassa oleviin sopimuksiin (kosteikot)

- Lisäalaa voi hakea peltotukien haun yhteydessä Vipu-palvelussa.
  - **Lisäala tulee ilmoittaa omana peruslohkona** (ei kasvattamalla olemassa olevaa sopimuslohkoa).
  - Alan tulee täyttää sopimuksen vaatimukset.
  - Hakemukseen on liitettävä hoitosuunnitelma, rakennepiirustus ja mahdollisesti koko sopimuskauden voimassa oleva **vuokrasopimus** sekä muut tarvittavat liitteet.
  - Sopimuskausi päättyy alkuperäisen sopimuskauden mukaisesti, vaikka sopimukseen haetaan lisäalaa.
  - Hakemisessa ei ole hehtaarirajoitetta.
  - Lisäaloihin tehdään maastokatselmointi 2 vuoden kuluessa.

Muutokset sopimukseen (kosteikot)

- Hoitosuunnitelmaan on mahdollista tehdä muutoksia sopimuskauden aikana, mikäli ELY-keskus hyväksyy ehdotetun muutoksen.
  - **Muutostilanteissa aina yhteys oman alueen ELY-keskukseen hyvissä ajoin.**
- Alan lisääminen mahdollista kunkin vuoden määrärahan puitteissa.
- Sopimuksen siirtäminen (esim. SPV-tilanteet, muut hallinnan muutokset)
  - **Siirtoa haettava 15 työpäivän kuluessa** omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisestä toimittamalla lomake 160 ELY-keskukseen.
- Sopimusalan väheneminen mahdollista tietyin edellytyksin ilman takaisinperintää (Huom. hoidettavaa sopimusalaa kuitenkin jäätävä 0,30 ha).
  - Sopimusalan osittaisissa siirtotilanteissa
  - Ylivoimainen este tai poikkeuksellinen olosuhde
  - Sopimusehtojen mukaista hoitoa ei enää jatketa

Ympäristösopimuksesta luopuminen

- Ympäristösopimuksesta voi luopua ilman takaisinperintää, jos:
  - ympäristösopimukseen kuuluva ala vähenee sopimuksen siirtämisen johdosta alle vähimmäismäärän (0,30 ha).
  - luopumisen syynä on ylivoimainen este tai poikkeuksellinen olosuhde. Tuenhakijan on esitettävä ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisesta olosuhteesta riittävät todisteet kirjallisesti.

Lisätietoa sopimuksesta

- Kosteikkojen hoitosopimus:
<https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/peltotuet/kosteikkojen-hoitosopimus/>

Ei-tuotannollinen investointi kosteikon perustamiseen

Ei-tuotannollisen investointituki, yleistä

- Hakija voi olla
  - Viljelijä, rekisteröity yhdistys, vesioikeudellinen yhteisö
- Korvaus voidaan myöntää:
  - Kosteikoille ja pienten kosteikkojen ketjuille
  - Kaksitasouomille
  - Kosteikkomaisille tulva-alueille
  - Tulvatasanteille, jotka perustetaan luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden mukaisesti
  - Uoman luonnontilan parantamiseen
  - Turvepeltojen muuttamiseen kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi (yli 40 % multavuus)
- Investointihankkeen oltava hakijan hallinnassa koko toteuttamisen ajan
- Kosteikon hoitosopimus (5-vuotinen) investoinnin jälkeen
- Investointia ei myönnetä:
  - Kohteelle, jossa käsitellään muualta kuin peltoalueelta tulevaa vesistökuormitusta
  - Kastelualtaan tai järven/lammen rakentamiseen
  - Peruskuivatushankkeelle, jossa ei ole luonnonmukaistettua uomaa

Kosteikon ja tulva-alueen perustaminen

- Perustettava luontaisesti sopiviin paikkoihin pellolle, reuna-alueelle, metsä- tai joutomaalle.
- Kosteikko- ja tulva-alueen tulee pidättää mahdollisimman tehokkaasti valuma-alueelta kiintoaines- ja ravinnekuormitusta sekä luoda monipuolisia elinympäristöjä
- Kosteikko tulee perustaa patoamalla.
  - Ei saa aiheuttaa olennaista haittaa
    - kosteikkoalueen ulkopuolisten alueiden kuivautukselle
    - Alapuolisten alueiden veden riittävyydelle
    - Muulle maankäytölle
- Kiintoainesta laskeuttava vesialue on oltava tyhjennettävissä lietteestä.
- Fosforin saostus erilaisilla kemiallisilla aineilla,

Ei-tuotannollinen investointi uoman kunnostamiseen

- Tulva-alueiden palauttaminen
- Pienten kosteikkojen ja tulvatasanteiden perustaminen
- Kaksitasouomien perustaminen
- Veden virtaamaa hidastavien pohjakynnysten tai putkipatojen rakentaminen
- Uomien eroosiosuojauksien tekeminen
- Puron mutkaisuuden lisääminen
- Uomien laadun parantaminen lintujen, kalojen ja rapujen elinympäristöinä

Uoma on kunnostettava luonnonmukaisen vesistörakentamisen periaatteiden mukaisesti.

Kosteikkohankkeen pinta-ala

- Vähimmäiskoko on 0,30 ha
  - Pinta-ala on väh. 1 % yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta.
  - Kokonaisalaan lasketaan mukaan vesi- ja tulva-alueiden lisäksi penkereet ja hoidon kannalta tarpeelliset reuna-alueet.
- Yläpuolisesta valuma-alueesta oltava yli 10 % peltoa.
  - Jos kyse on maatalousluonnon monimuotoisuutta edistävästä hankkeesta, yläpuolisen valuma-alueen peltoala voi olla alle 10 %.
- Investointikorvauksen kohteena olevan kosteikkohankkeen pinta-ala voi olla pienempi, jos:
  - Kohteessa on paikallinen voimakas kuormitus.
  - Kohde sisältyy suojavyyöhykettä, luonnon monimuotoisuutta tai kosteikkoa koskevaan yleissuunnitelmaan.
  - Kohde ELY-keskuksen arvion mukaan edistää tehokkaasti maatalouden vesiensuojelua, ilmastonmuutoksen torjuntaa tai luonnon monimuotoisuutta.

Hakeminen ja korvaus 1/2

- Hakeminen sähköisesti Hyrrä-palvelusta 30.6. mennessä.
- Toteutettava 2 vuoden kuluessa **päätöksestä**, perustellusti + 2 vuotta.
- Korvaus on kustannusperusteinen:
  - 0,30 – 0,50 ha kokoiselle enintään 4100 €/kohde
  - > 0,50 ha kokoiselle kohteelle enintään 12 000 €/ha
  - Uoman luonnontilan parantamiseen enintään 21 €/m
- Korvausta ei myönnetä
  - Alueen vuokratulot
  - Arvonlisävero
  - Ennen hankkeen aloitusta aiheutuneet kustannukset
  - Koneiden ja laitteiden hankinta
  - Viranomaiskulut
  - Toimenpiteet, joihin saa tukea muuta kautta

Hakeminen ja korvaus 2/2

- Kohtuullinen suunnittelukustannus
- kaivuutyö
- Pintamaan ja kasvillisuuden poisto kosteikkoalueelta
- Poistetun maa-aineksen loppusijoittaminen
- Patojen, pohjakynnysten, penkereiden ja muiden välttämättömien rakenteiden rakentaminen
- Kosteikon pohjan, luiskien ja reuna-alueiden muotoilu
- Kosteikon reuna-alueiden ja tulvatasanteiden kylväminen ja istutukset
- Vastikkeeton työ

Suunnitelma

- Hankkeen yleiskuvaus ja tavoitteet
- Sijaintikartta ja hanke-alueen kartta
  - Yläpuolisen valuma-alueen koko, kosteikon koko ja peltojen osuus valuma-alueesta
- Pinta-ala
- Kustannusarvio kustannuserittelyineen ja rahoitussuunnitelma
- Yksilöity toteutustapa ja –aika ja yleispiirteinen selvitys perustamisen jälkeisistä hoitotoimista
  - Kosteikkoalueen vesien johtaminen, patoaminen
  - Lietteiden tyhjennys
  - Selvitys niemekkeistä, saarekkeista, kasvillisuusvyöhykkeistä
  - Selvitys hankkeen vaikutuksista kosteikkoalueen ulkopuolella viljeltävien peltojen kuivatustilanteeseen tai muuhun maankäyttöön.
- Allekirjoitusoikeus, kopioi kokouspöytäkirjasta
- Selvitys alueen hallinnasta ja muut mahdolliset luvat

Valintakriteerit/ pisteytys/ päätös

1. Miten hyvin kohteen toimenpidetarve tunnetaan etukäteen?
  2. Mikä on kohteeseen tehtävän investoinnin merkitys maatalouden ympäristönsuojelussa tai ilmastonmuutoksen hillinnässä?
  3. Kohteen mitoitus ja rajaus
  4. Hankkeen arvioitu vaikuttavuus
  5. Hankkeen kustannustehokkuus
- Hankkeen toteutusta ei saa aloittaa ennen investointitukipäätöstä.
  - Maksatusta on mahdollista hakea erissä.
  - Ennen viimeistä maksatusta hanke on oltava valmis.

Kiitos mielenkiinnosta!

Pirkanmaan ELY-keskus:

- **Jenna Unnaslahti** (Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimukset, kosteikkojen hoitosopimukset, alkuperäiskasvien ylläpito)
- **Marika Arrajoki-Alanen** (Ei-tuotannolliset investoinnit; kosteikon perustaminen)
- Minna-Liisa Leppämäki (alkuperäisrodut)

ymparistosopimukset.pirkanmaa@ely-keskus.fi

